

# Stralingskundigheid word by Tygerberg uitgebrei

Tygerberg-hospitaal, tesame met 'n aantal kliniese dissiplines in die US Fakulteit Gesondheidswetenskappe (FGW), is nie net uniek ingerig om stralingsnoodgevalle te hanteer nie; hierdie kundigheid word nou ook, in samewerking met plaaslike en internasionale instansies, uitgebrei om 'n sentrum van uitnemendheid vir die mediese hantering van stralingsnoodgevalle in Suider-Afrika by die Tygerberg-kompleks te skep.

Tygerberg-hospitaal (TBH) is trouens 'n sentrale verwysingshospitaal van die Departement Gesondheid in die Wes-Kaap en beskik oor 'n Radionuklied-advieskomitee en 'n Stralingsongevallefasiliteit (TBOF) – 'n unieke teaterkompleks wat saam met Eskom bedryf word. Hierdie fasiliteit is in die vroeë 1980's ingerig as voorwaarde vir die uitreiking van 'n lisensie aan die Koeberg Kernkragentrale en is toegerus om werknemers van Koeberg wat in 'n ongeluk beseer en radioaktief gekontamineer word, te hanteer.

Die afgelope maande het die Fakulteit, in samewerking met die hospitaal, iThemba Labs, die nasionale Departement Gesondheid, Eskom en ander belanghebbendes in die Wes-Kaap aansienlike vordering gemaak om 'n Suider-Afrikasentrum van uitnemendheid vir die mediese hantering van stralingsnoodgevalle tot stand te bring.

Hierdie sentrum sal opleiding en adviesten opsigte van stralingsongelukke aan al die lande van die subkontinent verskaf, in samewerking met die Wêreldgesondheidsorganisasie (WGO) en die Internasionale Atoomenergie-agentskap (IAEA), sê prof Barney de Villiers van Gemeenskaps-gesondheid in die FGW.

De Villiers sê daar het oor die jare 'n aantal stralingsongelukke in Suid-Afrika plaasgevind, meestal as gevolg van blootstellings aan radioaktiewe bronne en foutiewe radiologiese toerusting. Die hantering van mense wat op hierdie wyse blootgestel word, vereis hoogs gespesialiseerde mediese, stralingsfisika- en stralingsbiologiese vaardighede. Die ernstige tekort aan sulke vaardighede – veral in 'n tydsgreep waarin radioaktiewe bestraling as gevolg van terreur-bedywighede 'n groeiende moontlikheid is – het mediese wetenskaplikes van die Fakulteit en TBH genoop om die probleem deur middel van 'n inter-institusionele benadering onder die loop te neem.

Met die aanmoediging van lede van die WGO se Stralings- en Omgewings-gesondheidsprogram en die samewerking van plaaslike instansies soos Eskom, iThemba Labs en die Direktoraat Stralingsbeheer van die nasionale Departement Gesondheid, is die Radiation Emergency Medical Advisory Centre of Southern Africa (REMACSA), onder voorsitterskap van dr Wilhelm Groenewald van Mediese Fisika in die FGW en by Tygerberg-hospitaal, gevolglik tot stand gebring. Omdat so 'n hoogs gespesialiseerde aktiwiteit nie in afsondering bedryf kan word nie, het die lede van REMACSA uit die staanspoor besluit om met die WGO en die IAEA saam te werk. Die WGO bestuur 'n internasionale netwerk vir stralingsnoodgevalle wat

Die hantering van mense wat op hierdie wyse blootgestel word, vereis hoogs gespesialiseerde mediese, stralingsfisika- en stralingsbiologiese vaardighede.



Prof Barney de Villiers (links) en dr Wilhelm Groenewald van die FGW by 'n vergadering van REMPAN in Kiev.

bekend staan as die Radiation Emergency Medical Preparedness and Assistance Network (REMPAN), wat tot stand gekom het deur konvensies waarvan Suid-Afrika ook 'n ondertekenaar is.

In April vanjaar het De Villiers en Groenewald 'n voorlegging by 'n vergadering van REMPAN in Kiev gemaak waarin die kapasiteit en doelwitte van REMACSA uiteengesit is. Op grond van die voorlegging het dié sentrum erkenning as 'n skakelinstituut van REMPAN in Suider-Afrika gekry.

Die volgende doelwit is om REMACSA te ontwikkel tot 'n samewerkingsentrum van REMPAN vir al die lande van die subkontinent. De Villiers sê REMACSA sal alle kundiges uit die verskillende gebiede van die Suid-Afrikaanse samelewing – byvoorbeeld ook kundiges in die weer-mag – identifiseer en op 'n beskikbaarheidslys plaas wat waar en wanneer nodig geaktiveer sal word. **m**

Lotz het in 1986 die eerste magnetieseresonans- (MR-)eenheid in die privaat sektor by die City Park-hospitaal in Kaapstad gevestig, en sedertdien het hy 'n leidende rol in die groei van MR-beelding in die private gesondheidsomgewing in Suid-Afrika gespeel. Hy sê dié dissipline het 'n bykans onmisbare diagnostiese hulpmiddel in private gesondheidsorg geword, daarom is die opleiding van kundiges vandag van kritiese belang. "Studente moet op internasionale standaard wees wanneer hulle die praktyk betree."

Hy sê die finansiële en ander krisisse wat akademiese geneeskunde oor die afgelope dekades gekniehalter het, het kommer oor die standaard van radiologiese opleiding in die land laat ontstaan. Dit het bygedra tot die besluit van radioloë uit die privaat sektor om die nuwe leerstoel aan die US se Fakulteit Gesondheidswetenskappe te vestig.

Dit is Lotz se taak om studente, veral op nagraadse vlak, op te lei en hul te laat deelneem aan navorsingsprojekte. **m**

"Studente moet op internasionale standaard wees wanneer hulle die praktyk betree."